

Nr 313

Av herr Mellqvist m. fl., om personalförstärkning för lantmäteriets distriktsorganisation i Kopparbergs län och för skiftesorganisationen därstädes.

I lantmäteristyrelsens förslag till anslagsäskanden att föreläggas 1956 års riksdag finnes intagen en redogörelse för utvecklingen av lantmäteriets arbetsbalans under senare år. Läget var vid årsskiftet 1954/55 — skiftesverksamheten i Dalarna icke medräknad — att den sammanlagda balansen för alla personalkategorier utgjorde 14,6 arbetsmånader per befattningshavare, vilket innebär att den genomsnittliga väntetiden för den förrättningssökande allmänheten uppgick till nära 1 $\frac{1}{4}$ år.

Balansen är emellertid ingalunda likformigt fördelad inom riket. Medan det finns län, där balansen hållit sig omkring 7, 8, 9 och 10 arbetsmånader per befattningshavare, var motsvarande balans på andra håll 16 å 17 månader. Kopparbergs län låg sämst till och hade, skiftesverksamheten oräknad, en balans av icke mindre än 20,6 arbetsmånader per befattningshavare eller bortåt 50 % mera än riksmedeltalet.

Det är alldeles uppenbart, att en medelväntetid om ca 1 $\frac{3}{4}$ år måste betecknas såsom högst otillfredsställande. Visserligen ha distriktslantmätarna genom att frångå den allmänna principen om turordning efter ärendenas ålder i allmänhet lyckats handlägga de mest brådskande förrättningarna, framför allt avstyckningar för bostadsändamål, inom någorlunda rimlig tid. Men därigenom har i stället väntetiden för övriga, i och för sig lika angelägna förrättningar måst bli ännu mycket längre än det nyss angivna länsmedeltalet. Särskilt bekymmersamt har det på sina håll blivit med vägförrättningarna. Enligt vad överlantmätaren i länet på förfrågan upplyst, finnas för närvarande på de olika organisationsenheterna ca 150 vägförrättningar begärda. För åtminstone hälften av dessa, av vilka många sökts redan för flera år sedan, måste man räkna med att de icke kunna slutföras förrän tidigast under år 1960, och många komma säkerligen att leva kvar in på den därefter följande femårsperioden. Åtskilliga förrättningar avse för skogsbrukets ekonomi betydelsefulla skogsbilvägföretag, andra röra oundgängligen nödvändiga utfartsvägar. — Förhållandena äro liknande även för förrättningar och uppdrag av annan art.

De här i korthet berörda omständigheterna visa, enligt vår mening, att vad Kopparbergs län beträffar lantmäteriets personalresurser inte stå i

rimlig proportion till arbetsuppgifternas omfattning. Detta är så mycket mera otillfredsställande som de exceptionellt besvärliga fastighets- och äganderättsförhållandena inom länet mera än på andra håll i landet göra den jordägande befolkningen och den förrättningsökande allmänheten beroende av en fullgod service från lantmäteriets sida. Men medan lantmäteriets arbetsbalans i hela riket — skiftesverksamheten i Dalarna ej medräknad — från den 1 januari 1951 till den 1 januari 1955 ökat med 15 %, så har ökningen för Kopparbergs läns vidkommande under samma tidsperiod varit icke mindre än 48,5 %. För tidsperioden 1 januari 1952 till 1 januari 1955 bli motsvarande siffror 21 % resp. 63 %. Ökningen i lantmäteriets arbetsbalans, uttryckt i arbetsmånader, har alltså inom Kopparbergs län, skiftesverksamheten oberoende, varit 200 % större än medelbalansökningen för riket. Med nuvarande knappa personaltillgång inom lantmäteriets distriktsorganisation i länet nödgas man räkna med en alljämt fortgående förvärring av läget. I överlantmätarens år 1955 avgivna årsberättelse rörande lantmateriförhållandena i länet har påvisats, att det enbart för att undvika en höjning av balansen sådan den var vid årsskiftet 1951/52 skulle krävs en extra arbetsinsats av i medeltal 145 arbetsmånader per år, d. v. s. en arbetskraftsförstärkning med 12 befattningshavare — lantmätare, mätningstekniker och kontorspersonal — motsvarande personaluppsättningen på två hela normaldistrikt eller på fyra s. k. förfogandeorganisationer. Man synes alltså ha anledning att räkna med att en personalökning av den storleksordningen skulle behövas enbart för att förhindra en ytterligare ansvällning av den sedan årtal ökade och nu otillåtligt höga balansen.

Nu har lantmäteristyrelsen i sin ovannämnda redogörelse förklarat sig ha för avsikt att placera ytterligare en förfogandetjänst i Kopparbergs län. Detta är tacknämligt, men enligt vår mening ingalunda tillräckligt för att vända utvecklingen. Mot bakgrunden av det förut anförda kan man med visshet säga, att härutöver kräves en förstärkning med minst ytterligare fyra förfogandeorganisationer (fyra lantmätare i Ca 31, fyra mätningstekniker och fyra kontorsbiträden), eller en motsvarande förstärkning av befintliga organisationsenheter.

På skiftesverksamhetens område föreligga inom Dalarnas storskiftesbygder ofantliga arbetsuppgifter. För närvarande är en areal av omkring 200 000 hektar, till den helt övervägande delen produktiv skogsmark, under laga skifte. Det gäller att komma till rätta med den hart när otroliga ägosplittringen, som utgör ett effektivt hinder mot jordbrukets utveckling och försvårar för att inte säga omöjliggör en ändamålsenlig skogsvård och ett rationellt skogsbruk — till allvarligt men även ur nationalekonomisk synpunkt. Men det gäller också att åstadkomma ordning och reda i de tilltrasslade äganderättsförhållandena och en fullständig sanering av det nära nog kaotiska tillståndet på inskrivningsväsendets område.

De pågående laga skiftena i Dalarna representerade den 1 januari 1955 över 30 % av hela den samlade lantmäteribalansen i riket, medan personalresurserna hos skiftesorganisationen i Dalarna inte räckte till att utföra mer än omkring 5 % av lantmäteriets totala arbetsinsats. Med nuvarande personaltillgång har skiftesorganisationen en arbetsbalans av bortåt tio år per befattningshavare.

Det är visserligen rimligt att man för arbeten av denna storleksordning accepterar en mindre snabb avarbetning av balansen än beträffande den normala förrättningsverksamheten. Men även med all tillbörlig hänsyn härtill måste takten i skiftesarbetet anses vara alltför låg. Den långa tidsåtgången för laga skiftens slutförande har också väckt en påtaglig besvikelse och irritation ute i bygderna. Det är sannerligen icke ägnat att förvåna, när man vet att under handläggning varande laga skiften redan nu pågått under en tid av i medeltal 8 å 10 år.

Det framgår av lantmäteristyrelsens förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1956/57 att det endast varit vissa närmare angivna omständigheter — förra riksdagens beslut om viss begränsad förstärkning till skiftesorganisationerna och nödvändigheten att begränsa anslagsäskandena — som föranlett styrelsen att denna gång avstå från att föreslå en eljest önskvärd förstärkning av skiftespersonalen. Men det nämnda riksdagsbeslutet innebär för Kopparbergs läns vidkommande att skiftesorganisationen i länet icke kan tillföras större förstärkning än en lantmätare. För att åstadkomma verkligt rationellt arbetande organisationsenheter skulle, enligt vad överlantmätaren i länet uttalat, helst krävas en förstärkning med ett tiotal lantmätare, lika många mätningstekniker och ett tjugotal befattningshavare i kontorstjänst. I sina anslagsäskanden för budgetåret 1955/56 föreslog lantmäteristyrelsen en förstärkning, som skulle räcka till fyra lantmätare, sex mätningstekniker och tio biträden i kontorstjänst. En förstärkning av den storleksordningen måste, mot bakgrunden av vad här anförts, betecknas som icke endast oundgängligen nödvändig utan också, i förhållande till de föreliggande arbetsuppgifternas omfattning, som synnerligen blygsam.

Med hänvisning till vad ovan anförts, särskilt om lantmäteriets arbetsbalans i Kopparbergs län, såväl absolut som i jämförelse med förhållandena i riket i övrigt, och om balansutvecklingen under de senaste åren, få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta, beträffande lantmäteriets distriktsorganisation i Kopparbergs län, om en arbetskraftsförstärkning motsvarande minst fyra s. k. förfogandeorganisationer, och beträffande skiftesorganisationen i länet om en arbetskraftsförstärkning motsvarande minst vad lantmäteristyrelsen begärde i sina anslagsäskanden för budgetåret 1955/56.

Stockholm den 25 januari 1956

Sven Mellqvist

Olof Hammar

Erik Östrand

Birger Gezelius

Elsa Lindskog

Olof Persson

Rob. L. Jansson

T. Fredriksson

i Aspeboda